

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-07-12 Nr. 429-155
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Draudimo laikotarpiui nuo 2023 m. gegužės 22 d. iki 2024 m. gegužės 21 d. buvo sudaryta transporto priemonės „Mazda“ (valst. Nr. *(duomenys neskelbiami)*) (toliau – Automobilis) draudimo sutartis (toliau – Sutartis). Sutartis sudaryta Transporto priemonių draudimo taisyklių Nr. 049¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu. Draudimo liudijime nurodyta, kad: 1) Automobilis draudžiamas „rinkos verte“; 2) Automobilis remontuojamas draudiko nurodytoje remonto įmonėje („draudiko pasirinkimu“); 3) keičiamoms Automobilio dalims netaikomas nusidėvėjimas; 4) taikoma besąlyginė išskaita, kai žala įvyko dėl automobilių avarijos – 100 Eur.

2024 m. kovo 12 d. kita transporto priemonė atsitrenkė į Automobilį ir apgadino dešinėje pusėje esančius Automobilio galinio vaizdo veidrodėlį (toliau – veidrodėlis), priekines duris (toliau – durys) ir priekinį sparną (toliau – sparnas). Pareiškėja kreipėsi į draudiką dėl minėto eismo įvykio (toliau – Įvykis) metu patirtos žalos atlyginimo, nurodydama, kad pageidauja atlikti Automobilio remontą viename iš draudiko siūlomų remonto įmonių.

Pareiškėjai kreipusis į servisą „Inchape Motors“ (toliau – servisas) ir jam parengus Automobilio remonto sąmatą (kurios suma – 3 773,66 Eur be PVM, toliau – Nesuderinta sąmata), pareiškėja buvo serviso informuota, kad draudikas atsisakė jai pritarti dėl įtraukto durų keitimo. Pareiškėjai nesutikus su draudiko sprendimu nepritarti Nesuderintai sąmatai, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėja akcentavo, kad Įvykis kilo dėl kito asmens kaltės, todėl draudikas galės išmokėtą išmoką išsireikalauti regresu tvarka. Pareiškėja nurodė, kad draudikui sumokėjo didesnę draudimo įmoką tam, kad nebūtų taikomas nusidėvėjimas keičiamoms detalėms, tačiau draudikas atima iš pareiškėjos galimybę pasinaudoti šia platesne draudimo apsauga, nesutikdamas su detalių keitimu. Taip pat pareiškėja nurodė, kad, remontuojant, o ne keičiant Automobilio detales, ji patirs žalą dėl sumažėjusios Automobilio vertės. Pareiškėjos teigimu, Automobilis yra pagamintas 2020 m. ir nedalyvavęs kituose eismo įvykiuose. Pareiškėja prašė įpareigoti draudiką atlyginti Automobilio remonto išlaidas, susidarancias ne remontuojant, bet keičiant Įvykio metu apgadintas Automobilio detales naujomis dalimis, netaikant nusidėvėjimo.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė su pareiškėjos reikalavimu nesutinkantis. Draudiko teigimu, servisas paaiškino, kad durų keitimą į Nesuderintą sąmatą įtraukė pareiškėjos prašymu, o ne dėl objektyvaus poreikio. Draudikas pažymėjo, kad servisas yra oficialus Automobilio gamintojo atstovas Lietuvoje, griežtai besivadovaujantis gamintojo nurodytais remonto atlikimo procesais ir technologija.

Draudikas nurodė, kad sutinka su serviso pateikta Automobilio remonto sąmata, kurioje visos pozicijos yra iš esmės analogiškos Nesuderintai sąmatai, tik vietoje durų keitimo yra įtrauktas jų remontas, šios sąmatos suma – 2 531,86 Eur be PVM (toliau – Suderinta sąmata). Draudikas nurodė, kad tiek Nesuderintoje sąmatoje, tiek Suderintoje sąmatoje servisas numatė

¹ Galioja nuo 2021 m. gegužės 11 d.

sparno remontą ir draudiko ekspertas su šiuo siūlomu sparno apgadinimo šalinimo būdu sutinka. Ginčo dėl veidrodėlio keitimo poreikio nėra, šios detalės keitimas [trauktas į abi serviso rengtas sąmatas.

Draudikas taip pat nurodė, kad, remiantis Lietuvos vertintojų rūmų parengtomis Kelių transporto priemonių vertinimo metodinėmis rekomendacijomis² (toliau – Rekomendacijos), šiuo atveju nėra pagrindo keisti Automobilio durų ar sparno, nes galimas jų remontas.

Draudiko teigimu, pareiškėjos nurodyta Sutarties sąlyga dėl nusidėvėjimo keičiamoms detalėms netaikymo šiuo atveju neaktuali, nes taikoma tik tuo atveju, kai detalių keitimas objektyviai yra būtinas. Minėta sąlyga nelemia vertinimo, ar tam tikros detalės keitimas yra būtinas, ar ne.

Draudikas nurodė, kad pagal Taisyklės draudiko mokama draudimo išmoka nėra atlyginami nuotoliai, susiję su transporto priemonės prekinės vertės sumažėjimu. Draudikas nurodė, kad pareiškėja dėl Automobilio prekinės vertės sumažėjimo atlyginimo turėtų kreiptis į draudimo bendrovę, apdraudusią įvykį sukėlusios transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl pagal Sutartį mokamos draudimo išmokos, atlyginančios įvykio metu Automobiliui padarytą žalą, dydžio.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudikas pagrįstai, t. y. remdamasis šalių sudarytos Sutarties sąlygomis, draudimo išmokos dydį nustatė pagal savo Suderintą sąmatą.

Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnį, draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalimi, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai įpareigoja sutarties šalis savo prievolės vykdyti sąžiningai, tinkamai, pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra – vadovaujantis protingumo kriterijais. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis) (Civilinio kodekso 6.38 straipsnio 3 dalis).

Šiuo atveju šalys sudarė savanorišką draudimo Sutartį. Vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Pažymėtina, kad kasacinis teismas yra ne kartą pabrėžęs, jog draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti, – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, kurios laikomos standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis, paprastai taikomomis visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose.³

Kaip matyti, šiuo atveju pareiškėja sutinka remontuoti Automobilį draudiko nurodytame servise, tačiau teigia, kad draudikui priimtinoje Suderintoje sąmatoje nurodyti darbai nėra pakankami Automobiliui atkurti į iki įvykio buvusią padėtį. Pareiškėjos teigimu, visos įvykio

² Kelių transporto priemonių vertinimas: poleminės išvalgos ir metodinės rekomendacijos. Lietuvos vertintojų rūmų elektroninis leidinys, 2020.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012.

metu apgadintos Automobilio detalės turi būti keičiamos naujomis, o ne remontuojamos.

Taisyklių 11 punkte nustatyta, kad nuostolio dydį nustato draudikas, vadovaudamasis gautais nuostolio fakta, dydį ir faktines remonto išlaidas patvirtinančiais bei su draudiku suderintais dokumentais.

Taisyklių 11.1.2 papunktyje nustatyta, kad transporto priemonės sugadinimo atveju nuostoliu laikomos išlaidos, būtinos suremontuoti transporto priemonę iki jos būklės prieš pat draudžiamąjį įvykį. Transporto priemonė turi būti remontuojama vienoje iš draudiko nurodytų remonto įmonių.

Įvertinus minėtas Sutarties nuostatas, darytina išvada, kad draudikui yra suteikta nuostolio nustatymo prerogatyva, todėl su juo turi būti suderinama Automobilio remonto apimtis ir kaina.

Šiuo atveju servisas pateikė draudikui Nesuderintą sąmatą, kurioje buvo numatytas veidrodėlio bei durų keitimas ir sparno remontas. Vėliau serviso pateiktoje Suderintoje sąmatoje pateikiamos iš esmės analogiškos darbų ir dalių pozicijos, tik vietoje durų keitimo įtraukti durų remonto darbai.

Pateiktas susirašinėjimas patvirtina, kad, iš serviso gavus Nesuderintą sąmatą, draudikui kilo abejonų dėl įtrauktų durų keitimo būtinybės. Draudikui paprašius serviso paaiškinti durų keitimo poreikį, 2024 m. kovo 20 d. buvo gautas serviso atsakymas: „Klientė nenori tų pačių durų remontuoti, ji nori jas keisti.“ Draudikui paprašius patikslinti, ar technologiškai durys gali būti remontuojamos, buvo gautas serviso atsakymas „Durys remontuojamos ir remontą atlikti galime, bet klientė nori pr. d. p. duris keisti.“

Įvertinus minėtą susirašinėjimą, darytina išvada, kad nei servisas, nei draudiko ekspertai, įvertinę duomenis apie Automobilio apgadinimo mastą, nenustatė objektyvaus durų keitimo poreikio, ši darbų bei keičiamos detalės pozicija į Nesuderintą sąmatą buvo įtraukta pareiškėjos pageidavimu, o vėliau serviso sudarytoje Suderintoje sąmatoje buvo pakeista durų remontu.

Draudikas pateikė paaiškinimus, kad šiuo atveju pagal Automobilio apgadinimus po Įvykio nebuvo nustatyta durų keitimo būtinybė. Draudiko teigimu, toks vertinimas atitinka praktikoje taikomas Rekomendacijas, kuriose pateikiama transporto priemonių atkūrimo sąnaudų apskaičiavimo metodika. Rekomendacijų 48 punkte nustatyta, jog kėbulo dalys keičiamos naujomis tik šiais atvejais: 1) kai kėbulo dalies atstatymo išlaidos yra didesnės už jos keitimo išlaidas; 2) kai kėbulo dalis yra labai apgadinta arba jos neįmanoma atstatyti iki prieš tai buvusių techninių ir eksploatacinių savybių (dėl pasikeitusių mechaninių ir atsparumo savybių, dėl pasikeitusios metalo ar kitos medžiagos struktūros, cheminės sudėties ir atsparumo aplinkos poveikiui, korozijai); 3) kai siekiant atstatyti dalį, ją reikia atkirsti (atskirti) nuo kitų kėbulo dalių; 4) kai reikia atkirsti (atskirti) dalį, kad būtų galima atstatyti kitas kėbulo dalis. Draudiko ir serviso vertinimu, šiuo atveju, sprendžiant dėl durų atkūrimo būdo, nėra aktualus nė vienas iš nurodytų detalių keitimo pagrindų. Atkreiptinas dėmesys, kad toks detalės atkūrimo būdas labiau atitinka ir vykdam prievolės taikomą ekonomiškumo principą.

Pareiškėjai nepateikus jokių objektyvių duomenų, paneigiančių Sutartimi žalos dydį nustatyti įgaliotų ir specialių žinių turinčių asmenų vertinimą dėl durų remonto galimumo, laikytina, kad jis nebuvo nugincytas ir pagrįstai numatytas Suderintoje sąmatoje.

Pažymėtina, kad nors kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėja nurodė siekianti visų Įvykio metu pažeistų Automobilio detalių keitimo, susirašinėjime su draudiku neginčijo Nesuderintoje sąmatoje numatyto sparno remonto darbų. Kaip minėta, sparno remontas buvo numatytas ir Suderintoje sąmatoje. Taigi, tiek servisas, teik nuostolio nustatymo teisę turintis draudikas pagal turimus Automobilio apgadinimo mastą patvirtinančius duomenis vertino, kad sparno keitimas nėra būtinas. Draudikas nurodė, kad sparno apgadinimo pašalinimas, atliekant jo remontą, o ne keičiant, atitinka Rekomendacijų 48 punkto nuostatą. Pažymėtina, kad sparno remontas šiuo atveju labiau atitinka ir vykdam prievolės taikomą ekonomiškumo principą. Ginčo byloje nesant serviso ir draudiko vertinimą paneigiančių objektyvių duomenų, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai nusprendė atlyginti sparno remonto išlaidas pagal Suderintą sąmatą.

Kaip minėta, ginčo dėl veidrodėlio keitimo išlaidų, įtrauktų į Suderintą sąmatą, nėra. Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis ir Sutarties nuostatomis pagrindė sprendimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Suderintą sąmatą.

Atkreiptinas dėmesys, kad vienas iš pareiškėjos motyvų, kodėl jai turi būti atlyginama apgadintų Automobilio detalių keitimo, o ne remonto kaina, yra tai, kad pareiškėjai už

papildomą draudimo įmoką taikoma sąlyga dėl nusidėvėjimo keičiamoms dalims netaikymo. Taisyklių 11.1.5 papunktyje nustatyta, kad, jei pasirinkta sąlyga „Draudimas neskaičiuojant detalių nusidėvėjimo“, nuostolių suma už keičiamas detales nemažinama pagal nusidėvėjimo koeficientą.

Įvertinus minėtą nuostatą, sutiktina su draudiku, kad ji aktuali tais atvejais, kai nustatomas objektyvus poreikis keisti tam tikras dalis – tokiu atveju atlyginama keičiamų detalių kaina nemažinama atitinkama nusidėvėjimo suma. Sąlygos dėl nusidėvėjimo keičiamoms dalims netaikymo galiojimas savaime nelemia aplinkybės, kad apgadintos dalys visais atvejais bus keičiamos, o ne remontuojamos – transporto priemonės remonto būdas priklausys nuo apgadinimų pobūdžio ir darbų, reikalingų jai atkurti į iki draudžiamojo įvykio buvusią būklę. Šiuo atveju ginčo, kad Suderintoje sąmatoje įtrauktų keičiamų detalių kaina būtų nepagrįstai sumažinta nusidėvėjimo suma, tarp šalių nėra.

Nors pareiškėja teigia, kad, Automobilio dalis remontuojant, o ne keičiant, jai bus padaryta žala, sutiktina su draudiku, kad ši rizika nepatenka į Sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimtį. Taisyklių 11.4.4 papunktyje nustatyta, kad nuostoliu nelaikoma ir draudimo išmoka nemokama už „nuostolius dėl transporto priemonės prekinės vertės sumažėjimo“. Taigi, draudikui pagal Sutartį šiuo atveju nekyla pareiga atlyginti pareiškėjai galimo Automobilio prekinės vertės sumažėjimo nuostolių.

Įvertinus pateiktus duomenis, draudikui pagrindus, kad draudimo išmokos apskaičiavimas pagal Suderintą sąmatą atitinka Sutarties sąlygas, nėra pagrindo tenkinti pareiškėjos reikalavimo.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis